

(800) 911 2222

SNO. 422

ANDHRA SREEBHASHYA.

Slno 422

ఆంధ్రభాష్యము.

5861

భగవద్రామానుజాచార్యులవారిచే

బోధాయనవృత్త్యనుసారముగా రచియింపబడిన

బ్రహ్మసూత్ర భాష్యము,

హనురెవిత్ శ్రీరాజాగోడేనారాయణగజపతిరాయనింగారి

సెలవుప్రకారము

శ్రీపరవస్తుశ్రీనివాసజగన్నాథస్వామిఅయ్యవారలుగారిచే

దెనుగుసేయబడి

వారిసెలవుప్రకారమే

ముద్రింపింపబడినది.

సంపాదక.

Published by SREE PARAVASTU SREENIVASA
JAGANNADHASWAMI AYYAVARALUGABU.

Printed by N. SUBBAROW, at the ARSHA PRESS.

Vizagapatam, 1889.

తొ హయగ్రీవాయనమః.

నమః పరమహిం భ్యః.

అస్సక్కు గుభ్యోనమః.

ఆంధ్రశ్రీభాష్యము-

శీరిక.

పుకషులకు ప్రమేయనిశ్చయము ప్రమాణాధీనమైయుండును-
అనఁగా ప్రమాణమువలనఁగాని యుగవనుట- ప్రమేయమనఁగా య
థాస్థితిగాఁదెలియఁబడినది- అనఁగా ఉన్నదిఉన్నట్లు తెలియఁబడిన
ది- అట్లు తెలియుటకు సాధనముప్రమాణము.

ఇట్లు తెలియఁబడినపైనిగదా ఇష్టమైనవానినిని వానిసాధనము
లనును బరిగ్రహించుటయు అనిష్టమైనవానినిని వాని సాధనములనును
విడుచుటయు సందర్శించును

అందు పుకషులచేఁగోరఁబడునది పుకషార్థము- అది లౌకిక
మనియును అలౌకికమనియును రెండువిధములు- అందు లౌకికపుకషార్థ
ము అన్నపానాదులవలనంగలుగు సుఖముమొదలగునది- దీనిసాధ
నము లోకమువలననే అనఁగా బ్రత్యక్షప్రమాణముచేతఁగానీ యను
మానప్రమాణముచేతఁగానీ తెలియఁబడునుగాన ఇది లౌకిక మనఁబ
డును - మనము కండ్లతోఁజూచుటచేత దాపములను అనఁగా గంగుల
నును ఆరంగుల వస్తువులనును తెలిసికొనుచున్నాము- ఇట్లే స్పృ
శించుటచేత వేడి చలువ మొదలగు స్పృశ్యములనును అవిగలవస్తువులను
ను తెలిసికొనుచున్నాము-చేతిచేతధ్వనిని తెలిసినకొనుచున్నాము-
ముక్కుచేతగంధమును అనఁగా వాసననుగ్రహింపుచున్నాము-నాలిక
చేతరసమును అనఁగా రుచిని గ్రహింపుచున్నాము-ఇట్లు ఇంద్రియ

(౨)

ములచేతఁ గలిగిన జ్ఞానము ప్రశ్నోత్తరప్రమాణముచేతఁ గలిగిన ది-
ఇట్లు ప్రశ్నోత్తరముగాఁగనఁబడినదానింబట్టి కనఁబడనిదాని నూహించు
చో ననుమానప్రమాణము- ఎట్లంటేని ఒక్కొండమీద పొగకనఁబ
డినది- దానినిపట్టి ఆపర్వతమునందు మనకుఁగనఁబడని నిప్పును ఊహిం
చెదము.

శబ్దప్రమాణము (Scripture) చేతనె తెలియఁబడఁదగిన సా
ధనముగఁది యలౌకికపురుషార్థము.

శబ్దప్రమాణములలో పురుషునిచేఁగల్గింపఁబడుటయనెడి కళం
కము లేని వేదము ముఖ్యప్రమాణము.

ఈ వేదముచేఁదెలియఁబడెడి యలౌకికపురుషార్థము అనిత్య
మును నిత్యమునని రెండువిధములు.

అనిత్యపురుషార్థము ఐహికమనియు నాముష్మికమనియు రెం
డువిధములు- అందు వేదమునఁజెప్పఁబడినకర్మములవలనఁగలిగెడి ప
శువులు పుత్రులు వషణము అన్నగు మొదలగునది ఈలోకమునఁగలు
గునదిగాన నైహికమనఁబడును- స్వర్గము ఆముష్మికము- అనఁగా
సరలోకమున ననుభవింపవలసివచ్చును.

నిత్యపురుషార్థమెమోక్షము.

వేదములో ననిత్యపురుషార్థసాధనములను తెలియఁజేయు భా
గము కర్మకాండమనియు, నిత్యపురుషార్థసాధనమును తెలియఁజేసె
డి భాగము వేదాంతమనియు నుపనిషత్తులనియుంజెప్పఁబడును.

ఇట్లు రెండుభాగములను గలిగియున్న వేదమును వ్యాఖ్యానము
చేసెడి శాస్త్రము మీమాంసాశాస్త్రము- అదియును పూర్వమీమాం
సయనియు సుత్తరమీమాంసయనియు రెండుభాగములు కలది - అం
దు పూర్వభాగము జైమినిసహషికచేతనను ఉత్తరభాగము బాద
రయమహర్షిచేతనును రణియంపఁబడినవి- బాదరయణుఁడెవ్వ
నుఁడనిచెప్పుదురు-

అందుపూర్వమీమాంసాసూత్రములను వ్యాఖ్యాతలుఎట్లు వ్యా
ఖ్యాతము నేసియున్నది- కర్మములను ఆచరించుటలో భేదము లేకపోవు
టవల్లను, దివ్యాభ్యాసము లోనిలోపములను ఈ యుక్తిగమీమాంసా

వ్యాఖ్యానమున నే సవరింపఁకన్న మె యుండటవల్ల నును, ఈ యుక్తము
మీమాంసకుమాత్రము, ఇది తెలిసి తోనె చేరియుండటవలన మంచి
వ్యాఖ్యానముకలనఁ గానిమంచి తెలిపికలుగకపోవుట చే మంచివ్యాఖ్యాన
ముండుటయూవశ్యకమగుటవల్ల నును, శ్రీ భగవద్రామానుజాచార్యుల
వారిచే నీయుక్తముమీమాంసకై శ్రీభాష్యమురచియింపఁబడినది -

ఈయుక్తమురమీమాంసకు శారీరకమగియు నామాంతముల
దు- శారీరుఁడనఁగా అన్నిపదార్థములును శరీరముగాఁగలవాఁడ
గు భగవంతుఁడు- ఆతనిఁగూర్చిన గ్రంథముగాన శారీరకమనఁబడును-

ఋషుఁ యభిప్రాయములు ఋషులకైతెలియునుగానిఇతరులకుఁ
దెలియమగాన వృత్తికారుఁడగు బోధాయనమహర్షికే బాదరా
ణునియభిప్రాయములు తెలిసియుండును- కాఁబట్టి ఆబోధాయను
వృత్తిననుసరించియె యీశ్రీభాష్యము రచియింపఁబడినది-

గ్రంథారంభమున మంగళమునాచరించుటస్థులు తులలోఁ జేసి
ప్పఁబడినదియు పెద్దలచే నాచ్యుతపఁబడుచున్నదియు నె యున్నది-
నంగళమనఁగా తనకుఁబుగొప్పపదాలనుగూర్చి తాను తన వినయమును
చూపుట - మంగళమునాచరింపవలసినందుకు స్థుతి యేదియనఁగా:-

మంగళాచారయుక్తానాం నిత్యంచ ప్రయతాత్మనామ్ |

జపతాఽబ్రహ్మతాంత్రైవి వినిపాతోనయుజ్యతే ||

అర్థము || మంగళాచరణముతోఁగూడినవారను ఎల్లప్పుడును ని
యమింపఁబడిన మనస్సుగలవారును జపములం జేయుచున్నవారును
అలామములం జేయుచున్నవారునగువారికి చేటుకలుగదు-

మహాభారతమును వినుపింపనారభించిన వెళంపాయనుండు
ననుసక్తమహర్షి కేశవమతానీభగవంతునిననుసక్తిరిందియేవినుపింపనా
రంభించెను-

ఇంతియెకాక ఈబ్రహ్మసూత్రములకై వృత్తిలోనిముఖ్యాంశము
లను సంగ్రహించి లఘువుగాఁ జేయఁబడినభాష్యమగుద్రమిడభాష్యము
ఁగూడ మంగళాచరణము చేయఁబడినది-

-అఁదెఁ

అదియెట్లన్నను - నమఃప్రవరగు నొకాగ్నా

బా గూతాయ భువనకోశస్య చేమికిరలిగొప్పదైనబ్రహ్మసూత్రవృత్తి

(౪)

వేదరహస్యసంపుట నిగూఢవిష్ఫారయిత్రే న్యాయప్రజ్వలిత చేతనే,
నమోస్త్యాచార్యేభ్యః అని-

దీనియధాము- శ్రేష్ఠములైన గుణములకు ముఖ్యమైనయాధా
రముగు వాఁడును, స్థావరజంగమసముదాయములకు విశ్వానపుకుండవం
టివాఁడును, లోకసముదాయముచు రక్షించువాఁడునగు పరబ్రహ్మము
నకు నమస్కారము- వేదరహస్యముల సంపుటములోని రహస్యముల
నుప్రకాశింపఁజేసినవాఁడును న్యాయములచేతఁగ్రకాశించినమనస్సు కల
వాఁడునగు జైమినికి నమస్కారము- మిగిలిన యాచార్యులకును నమ
స్కారము.

పూర్వమిమాంసావ్యాఖ్యాతలు నాస్తికులగుటచేవారు భగవం
త్సంగుర్చి మంగళముచేయనవకాశములేదు-

అద్వైతసిద్ధాంతములోఁగూడ తానును భగవంతుఁడును గురు
వుమొదలగువారును ఒక్కయాత్మయే యగుటచేతనును మంగళము
భేదజ్ఞానగభామగుటవలనను సంస్కృతములేకపోవచ్చును-

ఈసిద్ధాంతములో భగవద్గుణము ఆద్యక్షకును నియామకుఁడ
నియు ఆతనిచే నియమింపఁబడునవి సనుస్త చేతనాచేతనములనియ
గీకరించుటచే మంగళాచరణముచేయుటకేమియు బాధకములేదుగా
న శ్రీభాష్యకారులుమొదట మంగళమునాచరించియె గ్రంథమును ర
చించిరి-

తొలి హయగ్రీవానమః.

నమఃవరమషిభ్యః.

అస్మద్గురుభ్యోనమః.

శ్రీభాష్యారంభము.

అఖిలభువనజన్మస్థిమభజ్ఞాదిలీలే
వినతఃపివిధభూతవ్రాతరక్షైకదిత్యే.
శ్రుతిశిరసివిదిప్తేబ్రహ్మణశ్రీనివాసే
భవతుమనుషరస్మిన్నేచ్ఛముషీభక్తిగూపా||

అన్నిలోకములును బుట్టుటయు నిలుచుటయు నశించుటయు మొదలగునవి శరీరగాఁగలవాఁడును, తత్త్వశ్రయించిన సమస్తభూతములగుదురములను రక్షించుటయు దీక్షగాఁగలవాఁడును, వేదాంతమందు ప్రకాశించువాఁడును శ్రీనివాసునివిషయమున, భక్తిగూపమైనజ్ఞానమునాకుఁగలుగుఁగాత-

పారాశర్యవచస్సుధామః పనిషద్దుష్కాభిమధ్యోద్భృతాం

సంసారాన్నివిదిచనవ్యపగత ప్రాణాత్మసంజీవనీమ్|

పూర్వాచార్యసురక్షితాంబహుమతివ్యాఘాతదూరస్థితా

మానీతాంతునిజాత్మరెస్సుమనసోభామాఃపబన్త్వన్వహమ్|| ౨||

భూమిలోనిదేవతలు నిత్యమును వ్యాసులవారి వాక్యమనెడి యమృతమును తాగుదురుగాత- ఆయమృతంబెట్టిదనిననుడుపనిషత్తులనియెడిక్షీరసముద్రమధ్యమునుండితేఱబడినది- సంసారమనెడియన్నిమండుటచేత ప్రాణములుపోయినవారి యాత్మలను బ్రదికించునది- పూర్వాచార్యులచే లెస్సగారక్షింపఁబడినది- అనేకబుద్ధులయొక్క-విరోధములచేమూరముగానున్నదెననుస్య కీయమయిన యక్షరములచేతఁదేఱబడినది-

౧- భవవ్యోధాయనులచేమిక్కిలిగొప్పదైనబ్రహ్మసూత్రవృత్తి

[౨]

ఆంధ్రత్రిభాష్యము

(౧||౧||౧)

రచింపఁబడినది- దానిని బ్రహ్మనన్ని ద్రమిదాచార్యులు మొదలగుపూర్వాచార్యులుసంగ్రహించి చిన్నచిన్న గ్రంథములనుజేసిరి-(అందు బ్రహ్మనందినిటంకాచార్యులందురు- ఆయన బ్రహ్మసూత్రములకు వాక్యములనుచేసెను- వాక్యములనఁగా సూత్రములలోఁజెప్పినవానినిఁ జెప్పనివానినిఁగూడయుక్తులచేవిమర్శించెడి గ్రంథము- ఆసూత్రములకునువాక్యములకును ద్రమిదాచార్యులుభాష్యముజేసియున్నాడు-)ఆమతముననుసరించి సూత్రాక్షరములు వ్యాఖ్యానముచేయఁబడును-

అథాతోబ్రహ్మజిజ్ఞాసా || ౧ ||

అథ=తరువాతను, అతః=ఇందువలన నే, బ్రహ్మజిజ్ఞాసా=బ్రహ్మవిచారము(కర్తవ్య-చేయఁబడఁదగినది)-

౨- ఈసూత్రములోని అథ అనుశబ్దము ఆనంతర్యమును (తరువాత ననునర్థమును) చెప్పుచున్నది- అతః అనుశబ్దముగడఁనది హేతువుగుటను తెలియఁజేయుచున్నది-

౩- వేదవేదాంతములనుసాంగముగాఁజదివి, కర్మజ్ఞానమువలనఁగలిగెడి ఫలముస్వల్పమనియు అస్థిరమనియు నెఱింగినవాఁడగుటచే మోక్షముననభిలాషగలిగినవాఁడై బ్రహ్మమును తెలిసికొనెననుకొరికయేకదా కలుగును-

౪- బ్రహ్మజిజ్ఞాసయనఁగా బ్రహ్మమును తెలియఁగోరుట- బ్రహ్మజిజ్ఞాసా అనిపర్యాయము- ఇచటబ్రహ్మశబ్దముపెనఁడెడి షష్ఠీవిభక్తి కర్మాధికమునవచ్చినది-(దీనిని తెనుఁగుభాషలోద్వితీయగా నెవ్వనహరింపవలయును) ఈషష్ఠి కర్తృకర్మణోక్తిఅను వ్యాకరణ సూత్రమునఁబ్రత్యేకముగా విధింపఁబడియున్నది-(కృత్సృత్యయాంతశబ్దముతోనన్వయముగలుగునప్పుడు కర్తృవాచకమునకును కర్మవాచకమునకును షష్ఠియగునని యాసూత్ర) మునకథము- ఉదాహరణము- భగవతోరక్షణమ్- భగవంతుఁడు రక్షించుట- ఇచటరక్షించువాఁడగుటచేఁగర్తయగు భగవంతునిఁజెప్పు భగవతః అనునది షష్ఠీవిభక్తిలోనన్నది- జగతాంపాలకఈశ్వరః జగత్తులనుపాలించువాఁడు ఈశ్వరుఁడు- ఇచ్చటపాలింపఁబడునది యగుటచేఁగమములైన జగత్తులనుజెప్పెడి శక్తిముజగతామ్ అని షష్ఠీవిభక్తితోఁ బ్రయోగింపఁబడిన

ది) బ్రహ్మము యొక్క జిజ్ఞాస, అనగా బ్రహ్మసంబంధముగల జిజ్ఞాస, అని సంబంధాభావక పక్షిని జెప్పినను బ్రహ్మము జిజ్ఞాసకు కమలామగుటగూడ నొక్కసంబంధమే కాని బ్రహ్మమును తెలియఁగోరుట యనెడి యథాము తేలుచున్నది- అయినను సాక్షాత్తుగా నథామును చెప్పెడిపక్షిని వదలి అనుమానము పెనాథామును తేల్చెడిపక్షిని పరిగ్రహించుట వ్యాయచిరుద్ధము-

౫- వ్యాకరణములోఁ బ్రతిపదవిధానాచక్షి నగమస్యతే అని వాతాకమున్నది-(ప) త్యేకముగా విధింపఁబడిన పక్షితో సమాసమును జేయఁగూడదు అని యథాము) కాఁబట్టి ఇచ్చట కమలాపక్షికి సమాసమెట్లు కలుగునని శంకింపఁబనితేదు- కృద్యోగాచక్షి సమస్యతే అని ప్రతిప్రసవమున్నది(కృత్ప్రత్యయముతో నన్వయించెడి పక్షికి సమాసమువచ్చునని దానియథాము- ప్రతిప్రసవమునఁగా అపవాదమునకపవాదము- పక్షి సమాసమును నిషేధించుట చేత అపవాదమైన వెనుకటి వార్తికమునకు ఇదియపవాదముగా ననిది ప్రతిప్రసవము-)

౬- బ్రహ్మశబ్దముచేత, క్వభ్యాముచేతనే దోషము లేవ్వియు లేని వాఁడును మేర లేని యతశయఃకావ్యమైన కల్యాణగుణములు లెక్కలేక కలవాఁడనగు పురుషోత్తముఁడు చెప్పఁబడుచున్నాఁడు-

౭- బ్రహ్మశబ్దమెచ్చట నైనను బృహత్యము అనఁగా పెద్దదనము అనుగుణమునుబట్టి కదా ప్రవర్తింతును- అందు క్వయాపముఁబట్టి యుగుణములంబట్టియు పెద్దదనము ఎక్వనియందు మేరలేనియతశయము కలదెయుండునోవాఁడు బ్రహ్మశబ్దమునకు ముఖ్యమైన యథాము- అట్టివాఁడు సర్వేశ్వరుఁడే- కాఁబట్టి బ్రహ్మశబ్దము వానియందె గుఖ్యముగాఁబ్రవర్తింతును- మిగిలినవానియందు ఆతనిగుణలేశములు కలిగియందుట చేతను భౌపచారికము- (భౌపచారికమునఁగా అముఖ్యాథాము- ఎట్లంటేని గంగాశబ్దమునకు గంగాపరీవాహముముఖ్యాథామెయున్నను, గంగాయాంఘోషః=గంగయందుగొల్పలేయున్నది అనువాక్యమున, గంగాశబ్దమునకు విధితేక గంగాతీరమనిచెప్పఁబడినయథాము భౌపచారికాథాము) ఒక్కశబ్దమునకు అనేకముఖ్యాథములను కల్పించుట అయుక్తము- కావున నేకదా భగవద్వర్ణములు

కుషోత్తమునీయందు ముఖ్యార్థక మసియుమిగిలినవారలయఁ దుఅముఖ్యార్థక మసియుఁ జెప్పఁబడినది (ఇందుకు విష్ణుపురాణములోని శ్లోకము-౬॥ ౫౪౭౭॥ తత్రపూజ్యపదార్థోక్తి పరిభాషా సమన్వితః | శబ్దో ౭యం నోపచారేణ అన్యత్ర స్యాపచారతః- గౌరవింపఁదగిన పదార్థమును చెప్పుటయును పరిభాషయును అనఁగా రూఢియును అనువానితోఁగూడిన ఈభగవచ్ఛబ్దము ఆపురుషోత్తమునీయందు అముఖ్యముగాఁబ్రవర్తించుట లేదు- మిగిలినవానియందు అముఖ్యముగాఁబ్రవర్తించును- రూఢియనఁగా పంకజశబ్దము బురదనుఁబుట్టిన యన్నిటియందుఁబ్రవర్తించక పద్మమునందే పవర్తించినయట్లు ఈభగవచ్ఛబ్దము పూజ్యునియందటయందుం బ్రవర్తించకవరమే శ్వరునియందుమాత్రమే ముఖ్యముగాఁబ్రవర్తించుట-)

౮- తాపత్రీయభాధనుపడుచున్నవారిచే మోక్షమును సొందుటకు ఆతఁడె తెలియఁగోరఁదగినవాఁడుకావున జిజ్ఞాసకుకర్మమైన బ్రహ్మము సర్వేశ్వరుడే- (తాపత్రీయమనఁగా ఆధ్యాత్మికము ఆదిభౌతికము ఆధిదైవికము అనేడిమూడుదుఃఖములు- అందు ఆధ్యాత్మికము రెండువిధములు- శారీరమనియు మానసము- అందు శారీరతాపములు జ్వరాదిరోగములు- మానసతాపములు కాసుకోరికాదులు- పెద్దపులిమొదలగుజంతువులు పిశాచములు మొదలగు వానివలనఁగలుగునవి యాధిభౌతికములు- చలి, గాలి, వేడి, వర్షము, మెటుపులు మొదలగు వానివలనఁగలుగునవి ఆధిదైవికములు.)

౯- జిజ్ఞాసయనఁగా తెలియఁగోరుట- కోరికకుకోరఁబడునదియె ప్రధానముగాన కోరఁబడెడి జ్ఞానమే ఇచ్చట విధింపఁబడుచున్నది.

౧౦- మీమాంసాశాస్త్రముయొక్క పూర్వభాగమునఁ దెలుపఁబడిన కర్మమునకు ఫలము క్రొద్దిదియు అస్థిరమునగుటవల్ల నును ఉత్తరభాగమునఁ దెలియఁబడెడి బ్రహ్మజ్ఞానము అనంతమైనదియు శుక్లయంపనిదియునగు ఫలము కలదియగుటనును, గడచిన కర్మజ్ఞానమునకు తరువాతను ఆహేతువువలననే బ్రహ్మము తెలియఁబడఁదగినది అని చెప్పుటయయ్యెను- ఆయంశమును వృత్తికారుఁడును చెప్పెను- వృత్తాంతానూర్థగమాదగంతరం బ్రహ్మవిపిదిషా (గడచిన కర్మజ్ఞానము నకుతరు

వాతను బ్రహ్మమును తెలియఁగోరుట) అని-

౧౧- ఆవృత్తి కారుఁడెకమణిబ్రహ్మమిమాంసలకువికశాస్త్ర్యము నుచెప్పెను- సంహిత మేతచ్ఛారీరకం జైమినీయేన షోడశలక్షణేనేతి శాస్త్రైకత్వసిద్ధిః (ఈ శారీరకము జైమిని సంబంధియగుపమనాఅధ్యాయములగ్రంథముతోఁజేరియున్నదిగాన శాస్త్రమొకటయగుట సిద్ధించుట) అని- ఇంచువలనఁదెలియఁజేయఁబడఁగోరినయథాముల భేదమునుబట్టి షట్కములభేదంబునుఅధ్యాయములభేదంబునుకలిగినట్లె పూర్వోక్తమిమాంసలకుభేదముకలిగినది-మిమాంసాశాస్త్రముఅథా తోధమణజిజ్ఞాసాఅనునదిమొదలుకొని అనావృత్తిశ్చబ్దాదనావృత్తిశ్చబ్దాత్ అనువలకును సంగతివిశేషముతోఁగూడుకొనియున్నది(సంగతియనఁగా పూర్వోక్తగ్రంథములసంబంధము)

౧౨-అదియెట్లున్నను- మొట్ట మొదట(తై॥ఆ॥౨॥౧౫) స్వాధ్యాయోఽధ్యేతవ్యః(వేదముచదువఁదగినది)అని స్వాధ్యాయశబ్దముచేఁజెప్పఁబడెడివేదాక్షరసమూహమును గ్రహించుటవిధింపఁబడుచున్నది-

౧౩- ఆ యధ్యయనము(చదువు)ఎట్టిది, ఎట్లు చేయవలసినది, యనఁగా, అష్టవర్షంబ్రహ్మణశ్చేదనయీతతమధ్యాపయేత్(ఎనిమిది సంవత్సరములుగల బ్రాహ్మణునకుపదయనముచేయునది- వానిం జదివించునది)అనుదానిచేతనును, శ్రావణ్యాంప్రాప్తపద్యాంవాఉపాకృత్యయథావిధి। యుక్తశ్చస్తాంసృధీయాతమాసాన్విప్రోధాపఞ్చమాణ(శా)వణపూణేమనాడుగానిభాగ్రపదపూణేమనాడుగానియథాశాస్త్రముగాను ఉపాకరణమునుజేసి, బ్రాహ్మణుఁడు,పూనికకలవాఁడైనాటుకు నెలలనరచుచువునది) అనునది మొదలుగాఁగల వ్రతనియమాద్యుపదేశములచేతనును కావలసినదివిధింపఁబడుచున్నది-

౧౪- ఇట్లునుండివంశములోఁబుట్టినవాఁడును మండియాచారము కలవాఁడును ఆత్మగుణములుకలవాఁడును వేదముల నెఱిగినవాఁడునగు నాచార్యునిచే నుపనయనమునుబొందినవాఁడై వ్రతవిశేషములును నియమవిశేషములును కలిగినవానియధ్యయనము(చదువు), ఆచార్యుఁడు ఉచ్చరించినదానిని వెంట నెఱానుచ్చరించుటఫలముగాఁగలదని, తెలియఁబడుచున్నది.

౧౫. అధ్యయనమననది స్వాధ్యాయము (వేదము) యొక్క సారాంశము- స్వాధ్యాయోఽధ్యేతవ్యః (వేదము చదువఁదగినది) అనునప్పుడు స్వాధ్యాయమేకదా కర్మముగాఁ జెప్పఁబడినది. సంపాదకమనఁగా మఱియొక్క కార్యమునకు తగునట్లు చేయుట- వేదముధర్మాధ్యక్షామ మోక్షముల నెడి నాలుగుపురుషార్థములనును వానిసాధనములనును తెలియఁజేయునదియు, జపాదులచేత స్వయముగాఁగూడ పురుషార్థములనుకలుగఁజేయునదియుఁగదా-

౧౬ ఇట్లు అధ్యయనవిధిమంత్రములతోనును నియమములతోనును గూడినయత్తురసమూహమును గ్రహించుటనూత్రమునందుపర్యవసంపుచున్నది- అధ్యయనముచేగ్రహింపఁబడినస్వాధ్యాయము స్వభావమున నె ప్రయోజనముతోఁగూడిన యథామును తెలియఁజేయుట కానఁబడుచున్నదిగదా-

౧౭ ఇట్లు గ్రహింపఁబడినస్వాధ్యాయముచేఁదెలియఁబడుచున్నవ)యోజనముకలయర్థములను చూచాయ గాఁదెలిసికొని ఆయర్థముల స్వరూపములను పథములను నిర్ణయించుటయెఘముగాఁగలదియు వేదవాక్యవిచారరూపమునగుమీమాంస సుచదువులయందు, వేదముకుచదువుకొనినపురుషుఁడు, స్వయముగా నె ప్రవర్తింపుచున్నాఁడు-

౧౮ ఆంకుకర్మముల స్వరూపము నిరూపింపఁబడఁగా కర్మముల యల్పస్థిరఫలఃస్వమును తెలిసికొని తానుజదివికొనిన స్వాధ్యాయములోనే యొక్కభాగమైనయుపనిషద్వాక్యములయందు ఆత్మతత్వము (మరణములేకపోవుట యనఁగామోక్షము) అనెడిఅనంతమునస్థిరమైనగుఱుమనుచూచాయ గాఁదెలియుటపలకదానినినిర్ణయించుటయెఘముగాఁగలదియు వేదాంతవాక్యములను విచారిండుటగర్వరూపముగాఁగలదియునగు శారీరకమీమాంసయందధికారముకలవాఁడు అగుదున్నాఁడు-

౧౯ ఇట్లు వట్టి కర్మములఫలము క్రయించునదియనియు బ్రహ్మజ్ఞానముక్షయింపనిఫలముకలదనియు వేదాంతవాక్యములు తెలియఁజేయుచున్నవి-

(భా॥౫॥౧॥౧॥౧॥) అధ్యధేహకర్మదితోలోకక్షీయతే, పవమేవాముత్రః) ఇయః కోలోకక్షీయతే ॥ (ఈలోకమునఁగర్హమువలన సంపా

దింపఁబడిన లోకమెట్లుక్షయింపుచున్నదో, ఇట్లే పరలోకమునఁ గూడ పుణ్యము చేత సంపాదించఁబడిన లోకముక్షయింపుచున్నది-)

(బృ॥౫॥౮॥౧౦॥) అన్తవదేవా స్యతద్భవతి (వీనికి అది అనఁగా కర్మము అంతముకలదియై అగుచున్నది-)

(కీ॥౨॥౧౦॥) సహ్యాధు వైప్రాప్యతే (అనిత్యములచేత పొందఁబడదుగదా-)

(ము॥ ॥౨॥౭॥) స్థవాహ్యే ఆదృధాయః కూపాః (యజ్ఞస్వరూపములైన ఈ పడవలుగట్టి వికాసివిగదా-)

(ము॥ ౧॥౨॥౧౨...౧౩॥) పరీక్ష్యలోకాన్ కర్మచితాన్ బ్రాహ్మణోని ర్వేదమాయాన్నాస్త్యకృతఃకృతేన | తద్విజ్ఞానార్థం సగుగుమేవాభిగచ్ఛేత్ మిత్యాశ్రోత్రీయలబ్ధప్రానివృత్తిమ్॥౧॥ తస్మైగవిద్వానుపసన్నాయ సమ్యక్ప్రశాన్త చిత్తాయ శమాన్వితాయ | యేనాకరంపురుషంవేద సత్యంప్రోవాచతాంతస్త్వతోబ్రహ్మవిద్వామ్॥ (వేదమును చదివినవాఁడు కర్మములచేత సంపాదించఁబడిన లోకములను పరీక్షించి త్రినఁగా కర్మమిమాంస చేత విచారింపి నిత్యమైన వాఁడు అనఁగా సరచు పుకషుఁడు అనిత్యమైనదాని చేతనున్న నఁగా కర్మము చేతను పొందఁబడఁడని తెలిసికొని ఎవ్వండుని ర్వేదమును పొందునో, వాఁడు గమిత్తులను చేతఁగలవాఁడై వేదాంతముల వెఱిఁగిన వాఁడును బ్రహ్మనివృత్తి కలవాఁడునగుగురువును ఆపక నపురుషుని తెలిసికొనుటకై పొందునది॥౧॥ ఆపంకితుఁడు, లెక్క గాను ఆశ్రయించిన వాఁడును శాంతిని పొందిన మనస్సు కలవాఁడును శేమముతో ననఁగా చక్షుస్సుమొదలగు వెలుపటియింద్రీయముల నిగ్రహముతోఁ గూడిన వాఁడునగు ఆశిష్యునకు, పరిద్యచేత నాశము లేని వాఁడును నిత్యుఁడునగు పరమపురుషుని తెలిసికొనునో ఆవిద్యను తత్త్వముతోఁ జెప్పునది-)

(తైత్తి॥౨॥౧॥౧॥) బ్రహ్మవిదా ప్నోతి సరమ్ (బ్రహ్మమును పొసిఁచువాఁడు పరమపదమును పొందుచున్నాఁడు-)

పునఃసర్వస్య వేతదేశం సత్యతి (తిరిగియు మరణము కలుగుటకయిన్న వాఁడు ఆయొకఁడనిరి అనఁగా పరబ్రహ్మమును చూడఁడు-)

(సా॥౭॥౧౯॥౨॥) సర్వోమృత్యుః సత్యతే (ఆళ్లగపంతుని చూడఁబడదు)

చువాడు మృత్యువునుచూడడు-

(ఛా॥ ౭॥౨౫॥౨॥) సస్యరాజ్యవతి- (వాడు స్వయముగాఁ బ్రకాశించువాడు అగుచున్నాడు-)

(పురుషసూ॥ ౧౭॥) తమేవంవిద్వానమృతభవాభవతి | వాన్మృత్యోఽన్థాఅయినాయనిద్యతే (ఆతనిననఁగా భగవంతునినీలోకముననిట్లు ఉపాసించువాడు మోక్షమును పొందినవాడగును- ఆ భగవంతుని బొందుటకు మఱియొకమాగాములేదు-)

(శ్వేతా॥ ౧॥౬॥) పృథగాత్మానంప్రేరితారంచమత్వాజ్ఞాప్యక్తతస్తేనామృతత్వమేఽ(ఆత్మనును ప్రేరణచేయువానిని అనఁగా భగవంతునిని వేఱుగాఁ దెలిసికొని దానిచేతఁబ్రీతినిబొందినవాడై మోక్షమునుబొందుచున్నాడు-)

౨౦ సాంగమైనవేదమును చదివికొనుట చేతనే కర్మములు స్వర్గాదిఫలములనియు ఆస్వర్గము మొదలగునవి క్షయించునవి అనఁగా ననిత్యములనియు, బ్రహ్మసాసనకు మోక్షము ఫలమనియుఁ దెలియుఁ బడుచు నేయున్నది, వెంటనే మోక్షముంగోరువాడు బ్రహ్మజ్ఞానయందే ప్రవర్తింపవచ్చునే, ధర్మవిచారమునపేక్షయేలే- అట్లయినచో శారీరకమీమాంసయందుంగూడ ప్రవర్తింపనక్కరలేదు, సాంగవేదాధ్యయనమువలననే యంతయుం దెలిసినే- అగును, చూచాయగాఁ దెలియుట కలదుగాని న్యాయములయొక్క అనఁగా యుక్తులయొక్క సహాయముగలవార్యమే నిశ్చితార్థమును తెలియఁ జేయునుగాన, చూచాయగానధర్మము తెలిసినను సంశయములు అనఁగా సందేహములును విపర్యయములు అనఁగా విరుద్ధార్థములును తప్పవుగాన, ఆ నిర్ణయముకొఱకు వేదాంతవాక్యవిచారముచేయవలసినదియే యంటివేని, అట్లే ధర్మవిచారమును చేయఁదగినదియే యనినీవు తలంపవచ్చును-

లఘుపూర్వపక్షము-

౧- బ్రహ్మజ్ఞానకు తప్పక దేనియపేక్షయుండునో అదియొకవచినదియని చెప్పవలయును- బ్రహ్మవిచారమునకు ధర్మవిచారమునపేక్షలేదు- వేదాంతములఁబడిపికొని కర్మముల నెఱుఁగకున్నవానికిని వేదాంతవాక్యవిచారము సంవర్ధింపుచున్నది- అట్లు కాదు, కర్మాంగ

ములవాశ్రయించినయుద్ధిథాద్యుపాసనములుదీనియందుఅనఁగా బ్రహ్మ
మీమాంసయందు విచారింపఁబడుచున్నవి- ఆవిచారమును కమణము
ల నెఱుంగనివాఁడుచేయుట శక్యము కాదు, అంటివేని, నీవు శారీరశాస్త్ర
జ్ఞానము నెఱుంగనివాఁడవు- అనాదియగునవిద్యచేతను అనేకవిధముల
గు భేదజ్ఞానములుకలిగి వానివలన జన్మజరామరణాదికముగు అనఁగా
పుట్టుక మిదిమి చావు మొదలుగాఁగల, సంసారములోని దుఃఖముద్ర
మునమునిఁగియున్నవానికి గమస్తదుఃఖములకు మూలమగుమిథ్యాజ్ఞా
నము అనఁగా భ్రాంతి, పోవుటకై ఆశ్చర్యముకర టియె యనెడి జ్ఞాన
ము ఈ శాస్త్రముచే దెలియఁజేయఁబడవలసినది- దీనికి భేదముతో, జేరి
యున్నకమణజ్ఞానము ఎచ్చటఁబనికివచ్చును? మీదిమికిరలి విరద్ధమె-
ద్దిథాదివిచారమోకమణమునకంగమెనదియె- అదియునుజ్ఞానరూప
మగుటనిందుఁజెప్పఁబడినదిగాని అదిసాక్షాత్తుగా నీవాక్షమనకుఁ
జేరినదిగాదు- కాఁబట్టి శాస్త్రముననేద్రధానమోదానికిఁగావలసిన
దాని నె కడచినదానినిగాఁజెప్పవలయును-

2. అగును- దానికిఁగావలసినదికమణజ్ఞానమె-కమణ తోఁజేరిన
జ్ఞానమువలనమోక్షముకలుగుననొక్కచెప్పచున్నది-(బృ' ౬ '11-౨౨'
'బ్రహ్మణాపవీదిపన్తి గుజ్జేన వానేనతపసానాశకేన (యద్భి చేత
సను ఈవిచేతనును భోజనముచేయఁ పోవుటయ నెమ తస్మజ్జేతనును
బ్రాహ్మణులుతెలియఁగోరుచున్నది) అని శ్రుతి-సూత్రకారుఁడును
ర్వాషేషతాచయజ్ఞాదిశ్రుతేరశ్వవత్ (3||౪||౨౬) 9నిచెప్పఁగలడు-
(గుట్టమునడచుటకుసాధనమైననుదానికిపరికరమును అగుగాజీనుమొ
దలగుదానిని కట్టుటయెట్లు అనశృకమో, అట్లు, యజ్జేన దానేఁ అ
నెడిశ్రుతినిబట్టి అన్నికమణములయ పేక్షయునుకలదు- అనియీసూత్రము
నకథము-) ఇట్లు అపేక్షితమైనకమణము తెలియఁబడనిచో దేనితో
జేర్చులయునో దేనితోఁగూడనో యదితెలియను- కాఁబట్టి కమణ
జ్ఞానమె కడచినది-

3. ఇదియొక్కముకామ-ఎందువలననలఁపేని- విశేషములకన్నిటికినివి
రోధియై జ్ఞానరూపస్వరూపమైన బ్రహ్మముయొక్క జ్ఞానమువ
లననే యవిద్యనివర్తింపదును- అవిద్యనివర్తింపదుయే మోక్షము- ఎ

ణావిశేష లు ఆశ్రమపశేషములు కార్యములు కారణములు అంగక
లాపము మొదలగుననేకపల్లములు సాన్తమౌళికమకము భేజా
నముగ్నియు నివర్తించటయినెడి యజ్ఞనవివేకి ఎట్లు సాధనము
గును?

౪ శ్రుతులుగూడ కర్మాములు అనిత్యఫలములుగాన మోక్షవిరోధు
లనియు జ్ఞానమే మోక్షమునకు సాధనమనియు బోధించునని-

(బృ||౫||౮||౧౦||) న్తనదేవాగ్నిధృవలి- (తెనయొక్క ఆకర్ష
ము అంతముకలదియై చున్నది)

(భా ౮||౧౧||౬||) గద్యధేయ కర్మాచిత్తోక్తియే తే పవ పే వా
నూత్రపుణ్యచిత్తోక్తిలోక్తియి శే (ఈలాకమున కర్మాచే గంపాదిలను
డిగలోకము ఎట్లు క్షయింపుచున్నవో, ఇట్లే ప'లాకన, న, బల్యము
చే సంసారంప బడిగలోకమును నయింపుచున్నది-)

(తై||౧||౧౧||౧||) బ్రహ్మపిగాన్మోరమ (బ్రహ్మము నెటులు
వాడు గొప్పదియగుట మా నునే నొక ముద్రుడి -)

నలన స్మృత్యవేదకర్మ (తెనయొక్క మరణముచు పొంద
తెనయొక్క దానిని తెలిసికొన్నది)

(శ్లో||౩||౮||) తవేవవిద్యాఽహిమృత్యుమేలి (బ్రహ్మము
ను తెలిసికొనియె శ్మశ్రువును అతక్రిమింపుచున్నది -)

ఇహి మొదలగు శ్రుతులకలవు-

౫ జ్ఞానమునకు కావలసినదని చెప్పినకవకము పుష్కరిరోధముగా
బట్టియు శ్రుతులనుబట్టియు అంగక-కర్మమునకు నెక్కొమన కలుగు
జేయుటచే జ్ఞానము నందు కోరికలట్లు టకువని వచ్చును- ఫలములు
గుటకు పనికిరాదు - (ఫలమనగా మోక్షనియు, నిజాన నియు గూడ
వ్యాఖ్యానము చేయబడెను) వివిదిపక్తి (తెనయొక్క గోరుచున్నాను) అని
నాశ్రుతి-

౬ వివిదిపయనగా జ్ఞానమున (గోరిక పుష్పి నడై జ్ఞానము పుష్పి
టకు శమము మొలగుననియె యంతరంగోపాయములని శ్రుతియె చె
ప్పచున్నది-

2- (బృ||౬||౮||౧౩||, శాన్తో దాన్త ఉపరన్తి కరుగ్నహ హతో

భూత్వాఽశ్శన్యేవాత్మానఃపశ్యేత్ (శమముఅనఁగాచక్షుస్సు మొదలగు నిందియములచాపారములుడుగుటకలవాఁడును, శమముఅనఁగా ౧౧౦తఃకరణవ్యాపారములుడుగుటకలవాఁడును, సంన్యసించినవాఁడును, వేడిచలి మొలగువానిని సహించువాఁడును, సమాధియనఁగా ద్విత్వైకాగ్రీముకలవాఁడనై తయందు ఆత్మనుచూచునది) అని శుచి-

౨ కాబట్టి ఇట్లు అనేకస్థానములందు ఫలఫలకోరికలేక యాచరింపఁబడిన కమలములదేశ పాపముసాయినవానికి జ్ఞానమునఁగోరిక పుట్టఁగా,—

(౧౧-౧-౧౧) నందేవసోవేద్యః సుఖః సదేకమేవాద్వితీయమ్ (శుభము, బుద్ధి, జ్ఞానము, ఒక్క స్థానము రెండవది లేనిదియైన యుండును— అనఁగా బ్రహ్మమే ఆత్మను-)

(౧౧-౧-౧౧) శృంగజ్ఞానమునంద్రహ్మ (మిథ్యాసూతము కానిదియు) సుఖానందయు ఘోరమైనదియు బ్రహ్మము)

(శ్లో॥౧౧-౧౧) సర్వభంజనో యో శాస్త్రమ్ (అవయవములు లేనయు కలగనిదియు శాస్త్రమునదియు బ్రహ్మము-

(నానాత్వా ౧౧) అయితః శ్లోబ్రహ్మ (ఈయాత్మ సుబ్రహ్మము)

(శ్లో॥౧౧-౧౧) క్షుంభే (ఆబ్రహ్మ సునీవులగుచు వచ్చు-)

ఈ మొదలగు వాక్యముల చే గోపీపాపాచరణము-

౩- ఈవాక్యోక్త్యాఽన్యమునకు అనఁగా వాక్యములయథామను దెలిసకొనుటకు ఎరికివచ్చునది శ్రవణంబును చూడంబును నిదిధ్యాన నంబును- శ్రవణం నఁగా వేదాంతవాక్యములు ఆత్మయొకటియైయు నెడి విశ్వము (జ్ఞానమును) తలీయఁ జేయునవియని తత్త్వము నెఱిగిన యాచార్యునివలన న్మాయములతోఁగూడిన యథామనుగి హించుట. ఇట్లు అచార్యునిచే నుపదేశించ బడినయథామను, ఇదియుక్తవేత్తయొక్కంతతోఁగనంగనాపింపకొనుట చుననము- దీనికి నిరోధయగు న నానభేదచూడనను సోగొల్పుటకై ఈయథామనె ఎల్లప్పుడును లలచుచుండుట నిదిధ్యానము-

౧౦- శ్రీవణాదులచే భేద వాగనలన్నియుఁబోయినవానికి వాక్యార్థ జ్ఞానము అవిద్యనుపోఁగొట్టునుగాన ఇట్టి శ్రీవణమునకు అవశ్యము గాఁగావలసినదియె కడచినదనిచెప్పఁలయును.

౧౧- అదినిత్యా నిత్యవస్తునివేకింబును, శమదమాదిపాధన సంపత్తియును, ఇహముఁఫలభోగవిరాగంబును, ముమక్షుత్వంబున నెడిపాధనచతుష్టయము (నాలుగుపాధనములు)

(బ్రహ్మము నిత్యమనియు మిగిలినది అనిత్యమనియు తెలిసికొనుట నిత్యానిత్యవస్తునివేకింబును- శమము, దమము, ఉపరతి, కీర్తి, సమాధానము, శ్రద్ధ అనునాటునుకలుగుట శమదమాదిపాధనసంపత్తి- శమమనఁగా మనస్సులొకవ్యాపారములులేదైయుండుట- దమమనఁగా ఇంద్రియములన్నియు వ్యాపారములులేనిదైయుండుట- ఉపరతియనఁగా సంవ్యాసము- తతత్వయనఁగా శీతోష్ణాదిద్వంద్వములను అనఁగా చలివేడి మొదలగువానిని సహించుట- సమాధానమునఁగా నిద్ర, అలగ్యముఅనఁగాబద్ధకము, ప్రమాదముఅనఁగాపొగపాటు, ఇవికీ మనస్సు నిలకడ నుండుట- శ్రద్ధయనఁగాగురువునెట్లనగానియందును నెదాంతవ్యక్తియందును నమ్మకము- ఇహముత్పలభోగవిరాగమనఁగా ఈలోకములోని యైశ్వర్యాది ఫలములయందును పరలోకములలోని స్వర్గాదిఫలములయందును కోరిక లేకపోవుట- ముమక్షుత్వమనఁగా మోక్షమునుగోరువాఁడగుట-)

౧౨ ఈపాధనచతుష్టయములేక బ్రహ్మజ్ఞానపుట్టకపోవుటను శస్త్రస్వభావమునుబట్టి ఇదియె కడచినదని తెలియఁబడుచున్నది.

౧౩- ఫలీతాథకము- బ్రహ్మస్వరూపమును అచ్ఛాదించెడియవిద్యమూలముగాఁగలదె అపారమాధికమైన (అశుశ్చమైన) భేదజ్ఞానమే బంధమునకుమూలము- బంధంబును అపారమాధికమే- అది అపారమాధికమగుటనె జ్ఞానముచేతనే సమూలముగా నివర్తించును- నివర్తింపఁజేసెడిజ్ఞానము రిక్తమని మొదలగు వాక్యములవలనఁగలుగునది-ఈవాక్యజన్యజ్ఞానముపుట్టుటకుఁగాని దానికార్యము గలుగుటకుగాని కర్మములయుపయోగములేదు- జ్ఞానమునంగోరిక పుట్టుటయందె యుపయోగము- ఆకోరిక పాపమూలముగు రుద్ర

మప్పులనుపోఁగొట్టుట చేసత్త్వమువృద్ధిఁబొందఁగాఁగలుగును-ఈయుప
యోగమునుద్దేశించియె బ్రాహ్మణా వివిదిపత్తి అని చెప్పఁబడినది-
కాఁబట్టి కమఁజ్ఞానముపయోగంపమగాన చెప్పఁబడిన సాధనచతు
ష్టయమే కడఁగినది చెప్పవలసినది-

ఋఘుసిద్ధాంతము-

౧- అనిద్యానివృత్తియె మోక్షచునియు అది బ్రాహ్మజ్ఞానమువలనఁ
గలుగుననియు (జెప్పినదానిని ఒప్పుకొనెదము- అవిద్యనివర్తింపుటకు
వేదాంతవాక్యములలో విధింపను ద్దేశింపఁబడిన జ్ఞానమువెటి దో వీమ
శిక్షంపకలసియున్నది-

౨- అదివాక్యమువలనఁగలిగినదానియథజ్ఞానమా, లేకఆయు
పనిషదథాము తెలిసినపెఁగలిగెడియుపాసనాదూషమైనజ్ఞానమా-

౩ వాక్యములవలనఁగలిగినజ్ఞానముకాదు- అది నిధింప నక్కఱలే
కుండ వాక్యమువలననే సిద్ధించును- అంతమాత్రముచేత అవిద్యనివ
ర్తింపుటకనఁబడకయునున్నది-

౪ భేదవాసనపోకయొండఁగా వాక్యము (తత్త్వమసి మొదలగు
నది) అవిద్యనుపోఁగొట్టెడి జ్ఞానముపుట్టింపదు, పుట్టినను శీఘ్ర
ముగానందఱకును భేదజ్ఞానముపోకపోవుటదోషముగాదు, చంద్రుఁ
డొక్కఁడని తెలిసినను ఇగ్గులు చంద్రుల నెడిభ్రాంతినివర్తింపనియట్లే,
నివర్తింపకపోయినను వేరు తెలియుండుటచేత బంధమునుగలుగఁజేయ
దు, అనియందురు-

౫ అట్లు అనఁగూడదు- సామగ్రి (కారణకలాపము) ఁండఁగా
జ్ఞానముపుట్టకపోవుట సందర్భింపదు- వివరీతవాసనయనఁగా విరుద్ధ
భేదవాసనయున్నను, పెద్దలుచెప్పుట, లింగము అనఁగా హేతువు,
మొదలగువానివలనబాధకజ్ఞానముపుట్టుట కనఁబడుచున్నది-

౬ నాక్యాథజ్ఞానమున్నను అనాదివాసనామాత్రముచేత భేద
జ్ఞానము అనువర్తింపుచున్న (వెంటాడింపుచున్నది) దని నీవు
చెప్పశక్యముకాదు- భేదజ్ఞానమునకు సామగ్రి (కారణము) యైననా
సనగూడ మిథ్యాకూపముగాన జ్ఞానముపుట్టినతోడనే నివర్తింపియుం
డును- జ్ఞానముపుట్టినపెనిగూడ మిథ్యాకూపమైనదినివర్తింప

[౧౪]

అంధ) త్రై శాశ్వము

(౧॥౧॥౧)

దేనిమటినివ తింఁజేయునది తేమగానఎప్పుటికిని ఈవానకు నివృత్తి కలుగదు-

౨ వాననవలనఁగలిగెడి భేదజ్ఞానము వేరుతేగినదెయ్యండినను అనువతింపుచున్నదనుట తెలియనివాఁడుచెప్పవలసినది- ఇన్ద్రుచంద్రులు అనెడిజ్ఞానమున బాధకజ్ఞానమున్నను ఆభ్రాంతికి హేతువై గత్యమైన తిమిరము (నేత్ర) రోగి విశేషము) మొదలగుదోషము జ్ఞానముచేత బాధింపబడికపోవుటను నశింపఁబడుటచే భ్రాంతినివర్తింపక పోవుటయవీనుద్ధము- ఆ భ్రాంతి గొప్పప్రమాణముచే (ఒక్కఁడెవఁడు) ద్రుఁడు అనెడిజ్ఞానముచేత) బాధింపబడుటను దానివలనఁగలిగెడి భయము మొదలగునదిమాత్రము నివర్తించును-

౩ ఇంతియెకాక భేదవాసనతోయినపెనిజ్ఞానము కలుగుటను ఒప్పుకొనువానికి ఎప్పుడును జ్ఞానముపుట్టుటయె కుమరదు- భేదవాసన అవాదికాలమునుండి సంపాదింపబడినదియగుటను అరిమితముగాన దానినిపోగొల్పెడి భావనస్వల్పముగాన దీనివలన నదిపోవుటసంభవించునుగాదా-

౪ కాబట్టి వాక్యాభాసయ్యెనుకాక మఱియొక ట్టియ భాసముచే వానమొదలగుశబ్దముచే జెప్పఁబడెడిజ్ఞానమేదలఁపఁగలకములచేత విధింపనుచున్నది- (బడినది)

ఇందుశ్రుతు - -

(బృ॥ ౨౨॥ ౨౧) విజ్ఞానప్రకాశంకుర్వీత- (తెలిసికొని భాసముచేయునది-)

(ఛా॥ ౨॥ ౧౨॥ ౨॥) అనునద్యవిజ్ఞానాతి (తెలిసికొని భాసముచేయుచున్నాఁడు)

ఓమిత్యే నాశ్చా నంధ్యాయథ- (ఓమిఅనియె ఆత్మను భాసముచేయుఁడు-)

(కఠ॥ ౩॥ ౧౫॥) విచార్యతాన్మృత్యుముఖాత్) ముచ్యతే- (ఆత్మిహమునుబొంది మృత్యుమునినుండపెరిపఁబడును-)

(బృ॥ ౩॥ ౧౪॥ ౧౫॥) అశ్చానమేవలంకమువాసితే (ఆత్మనేపాంక్షిగింపనిగానువాసించునది.)

(౧॥౧॥౧)

లఘుసిద్ధాంతము

[౧౫]

(బృ॥౪॥౪॥౫) ఆత్మావాఅరేద)ష్టవ్య శో)తవ్యోమన్తవ్యో నిదిధ్యాసితవ్యః(ఓసీ!ఆత్మయేచూడబడదగినవాఁడు- వేదాంతములచేఁ దెలిసికొనఁదగినవాఁడు- విచారింపఁదగినవాఁడు- ధ్యానముచేయఁదగినవాఁడు-)

(ఛా॥౧॥౧॥౧) సోఽన్వేష్టవ్యస్సవిజిజ్ఞాసితవ్యః (ఆతఁడెవె మకఁదగినవాఁడు- విచారింపఁదగినవాఁడు-)

ఈమొదలగునవి-

౧౦ ఇచ్చట నిదిధ్యాసితవ్యః అనునానితో సమానాథాకమగుట వలన, అనువిద్యపిజానాతి, విజ్ఞాయప్రజ్ఞాఁకుర్వీత, ఇత్యాదులచే, వాక్యాధాజ్ఞానమును అనువిద్య విజ్ఞాయఅనిఅనువదించి(ఎన్నికొని)ప్రజ్ఞాం కుర్వీత పిజానాతి అని ధ్యానమువిధింపబడుచున్నది- శో,తవ్యఃఅనునది కూడ ననువాదమే(ఎన్నికొనుటయె)-వేదముఅథామే ప్రధానముగాఁ గలదిగాన వేదముచదివికొనినపురుషుఁడు ప్రియోజనముగల యథా మును తెలియఁజేయుటకనఁబడుటను దానిని(అథామును)నిరణయించి కొన్నట్లగు స్వయముగానే ప్రవర్తించుచున్నాఁడు(గానశ)పణముపొచ్చి మే అనఁగా సిద్ధమైనదె-చునవవ ~~అ~~ నాశ,ఁణము దృఢపడుటచే కాన మన్తవ్యః అనునదియు ననువాదమే- కాఁబట్టి ధ్యానమేవిధింపఁ బడుచున్నది- సూత్రీకారుఁడును ఆవృత్తిగనకృదుపదేశాల్(౪॥౧॥౧) ౧౧ చెప్పఁగలఁడు- (ఆవృత్తిగలదియే వేదనము- అట్లు శ్రుతియుపదేశించుటవలన అనిసూత్రాథానము)

౧౧ మోక్షసాధనముగావిధింపఁబడిన జ్ఞానము ఉపాసనమని తెలియఁబడుచున్నది- ఎందువల్లనఁజేసి, — ఏక ఉపాసనాధాతువునుచూర్చిచూర్చి ఉపక్రమోపసంహారములు కనఁబడుచున్నవి.

(ఛా॥౩॥౧౦॥౧॥) మనోబ్రహ్మశ్చపాసేతి (మనసునుబ్రహ్మ పాసియుపాసించునది) అనియుపక్రమింప (ఆసంధింప),

(ఛా॥౩॥౧౦॥౩॥) భాతదతపతపఃర్ష్యా యశసాబ్రహ్మగర్భా సేనయపకంకేద (ఎన్నఁడిట్లు తెలిసికొనునోఅనఁగా ఉపాసనముచేయునోవాఁడుకర్మ చేతనును. అనఁగాఁపరిత్యజు (గొప్పదనపు)ప్రసక్తి చేకనును. యతస్మాదేతనును అనఁగానోలగ్నంప్రసక్తి చేతనును, ప్రకా

శింపుచున్నాడు- బ్రహ్మవర్చసముచేతను వెలుంగుచున్నాడు- బ్రహ్మ
వర్చసమనఁగా నుదాచారంబును (మంచినడతయు) వేదాధ్యయనంబు
నుకలిగియుండుట) అనియు పసంహరింపఁబడెను (సమాప్తి చేయబడెను)

(బృ॥౩॥౪॥౭) నసవేదాకృత్యోస్మి హ్యేషః (వాఁడు అనఁగా జీవు
ని నుపాసించువాఁడు భగవంతుని నుపాసించువాఁడు కాఁడు- వీఁడు
అనఁగా జీవుఁడు అసంపూర్ణుఁడుగదా) అని మొదలు వెట్టి,

(బృ॥౩॥౪॥౭) ఆత్మే త్యేవోపాసీత (ఆత్మయనియె అనఁగా గమ
స్తపదార్థములకును ఆత్మయనియె ఉపాసించునది) అనియు పసంహ
రింపఁబడినది-

(ఛా॥౪॥౧॥౪) యస్తద్వేదయశ్చ వేదసమయైతదుక్తః (ఎవ్వఁ
డు ఆ బ్రహ్మమును ఉపాసించుచున్నాడో, అతఁడును ఇదియును నాచే
తఁజెప్పఁబడినవి) అనియు పత్రమింది,

(ఛా॥౪॥౨॥౨) అనుమ ఏతాంభగవోదేవతాంశాధియాందేవ
తాముపాస్యే (ఓ భగవంతుఁడా ఏదేవతను ఉపాసించుచున్నావో దీనిని
నాకు ఉపదేశింపుము-) అని ప్రసంహరింపఁబడినది-

౧౨ ఛానమనునది మూర్త్యై రవతే ఎడతెటపలేని స్మృతీగంతా
నము అనఁగా తలంపులవరుసయె-

(ఛా॥౭॥౨౬॥౨) ధ్రువాస్మృతిః- స్మృతీలమేష్ఠి సర్వగ్రంథీనాం
విషమోక్షః (అవిచ్ఛిన్నమైన తలంపుకలుగును- ఆతలంపుకలిగినతోడ
నే అన్నిముడులును వీక్షించు అనఁగా అజ్ఞానము రాగము మొదలగు
నవి పోవును) అని అవిచ్ఛిన్నమైన స్మృతిమోక్షసాధనమగుటఁజెప్పఁ
బడినది-

౧౩ ఆతలంపు ప్రశ్నకుముతో సమానమైనయా కారముగలది- ఇం
దుశ్చితి-

(ముగ్ధా॥౨॥౨॥౨) భిక్ష్యతే హృదయగ్రంథిశ్చిద్యస్తే సర్వసంశ
యాః | క్షీయంతే చాస్యరమాణితస్మిన్ దృష్టే పరావరే. (పరావరుఁ
డగు అనఁగా మనకంటె పరములైనవి అనఁగా గొప్పవియన్నియు ఆతనికి
అవరములు అనఁగా తక్కువయైనవి గాఁగలవాఁడగు చా భగవంతుఁడు
బ్రహ్మఁగా, హృదయమునకు ముడివంటిదైన అజ్ఞానము బద్ధులగు

(౧॥౧॥౧)

లఘుసిద్ధాంతము.

[౧౭]

చున్నది- అన్నిసంశయములును తెగిపోవుచున్నవి- వీరికమలాములుక
యింపుచున్నవి-)

౧౪ కాఁగా ఆత్మావాఅరేక్షప్రవృత్తిః(బృ॥౪॥౪౦౫)అనుదాని
చేత నిదిధ్యాసనమునకు అనఁగా ధ్యానమునకు దర్శన సమానాకార
త్వము విధింపఁబడుచున్నది- భావనయనఁగా వాసనయతిశయించె
నేని తలంపుగూడ ప్రత్యక్షముతో సమానమైన యాకారముకలదియ
గును.

౧౫ ఇదీయంతయును వాక్యకారునిచే విస్తరింపఁజేయఁబడినది.

వా॥ వేదనఁజూపాసనంస్యాద్విద్విజయే శ్రవణాత్ (అన్నియువ
నివత్తులయందును విధింపఁబడినవేదనము ఉపాసనమె-ఆవిషయము
న శ్రుతియుండుట వలన) అనికొప్పఁబడినది-

వా॥ సకృత్ప్రత్యయంతుర్యాచ్చద్ధాథాగ్యకృతత్వా స్మియా
జాదివత్ (జ్ఞానమును ఒక్కపర్యాయమే ఆచరించునది- స్మియాజా
దులవలె యొక్కపర్యాయమే ఆచరించినతోడనె విధివాక్యార్థమసి
ద్ధమగును) అనిపూర్వోక్తముచేసి-

వా॥ సిద్ధంతూపాసనశబ్దః (ఉపాసనమనుశబ్ద మువలన
జ్ఞానమును ఆవృత్తి చేయవలసినదనియ్య సిద్ధమగుచున్నది-) అని ప
లుమాటుఆవృత్తి చేయఁబడినవేదనమే మోక్షసాధనమనినిర్ణయింపఁ
బడినది-

వా॥ ఉపాసనంస్యాద్ధృతివానుస్మృతిదశానాన్నిర్వచనాచ్చ
(ఉపాసనమే ధృవానుస్మృతియగును- అట్లు లోకమునఁగనఁబడుట
వల్లమును శ్రుతిలోఁజెప్పఁబడియుండుటవలనను) అని ఉపాసనరూ
పమైనదియు పలుమాటు ఆవృత్తి చేయఁబడినదియునగువేదనమేధృవా
నుస్మృతి యగుటచెప్పఁబడినది- ఈస్మృతిదశానరూపముగాఁజెప్పఁ
బడినదిగదా- దశానరూపత్వమనఁగా ప్రత్యక్షత్వమును బొందుట-

౧౬ ఇట్లుప్రత్యక్షత్వమునుబొందినదియును మోక్షసాధనమైనది
యనగు స్మృతికేశ్రుతియొక్కవిశేషమును జెప్పుచున్నది-

(కఠ॥౨॥౨౩)నాయమాత్మాప్రవచనేన లభ్యోనమేధయానబ
హునాశ్రుతేన| యమే వైషవ్యణుతే తేనలభ్యస్తస్యైష ఆత్మావి

వృణుతేతనూగ్ స్వామ్ (ఈయాత్మమననముచేతఁగాని ; దిధ్యాసనముచేతఁగాని విస్తారముశ్రవణముచేతఁగాని పొందఁబడఁదగినవాఁడుకాఁడు- ఈతఁడు (పరమాత్మ)ఎవ్వనివరింపుచున్నాఁడోవానిచేతఁబొందఁబడఁదగినవాఁడు- వానికి ఈపరమాత్మ తనస్వరూపమునువివరింపుచున్నాఁడు)అని-

౧౭ దీనిచేతవట్టిశ్రవణమననదిధ్యాసనములు పరమాత్మపాపిస్తాధనములు కాకపోవుటనుచెప్పి, ఈయాత్మఎవ్వని వరింపుచున్నాఁడో వానిచేతనే పొందఁబడఁదగినవాఁడు అని చెప్పఁబడినది- మిక్కిలి ఇష్టుఁడైనవాఁడెకదా వరింపఁబడుచున్నాఁడు- ఎవ్వనికిఈతఁడు (పరమాత్మ)నిరతీతయపియుఁడు అనఁగా ఇతఁగొప్పయిష్టమైనదిలేదనఁదగినంతయిష్టుఁడు అగునోవాఁడె ఈతనికి(పరమాత్మకు)మిక్కిలి యిష్టుఁడగుచున్నాఁడు-

౧౮ ఈమిక్కిలియిష్టుఁడైనవాఁడు తననుఎట్లు పొందునోఅట్లు, భగవంతుఁడెన్నయముగాఁబ్రయత్నముచేయునని భగవంతునిచేతనేచెప్పఁబడినది-

(భగ॥౧౦॥౧౦)తేషాం యోక్తానాం భజంతాః పరీతపూర్వతాకమ్ । దదామి బుద్ధియోగంతం యోనమాముపయాన్తి తే(ఎల్లప్పుడునుప్రయత్నముచేయుచున్నవారును పరీతపూర్వకముగా భజింపుచున్నవారునయినవారికి, దేనిచేతవారునన్ను బొందుదురో, అట్టి జ్ఞానముయొక్కలాభమును ఇచ్చెదను-)

(భగీ॥౭॥౧౭)ప్రియోహి జ్ఞానినోఽత్యథామహానచషనుప్రియః-(నేనుజ్ఞానవంతునికిమిక్కిలి లియిష్టుఁడనుగదా- వాఁడు నామియిష్టుఁడేకదా-)

౧౯ కాఁబట్టిప్రత్యక్షరూపమైన సృష్టి(తలంపు)తలంపఁబడనదిమిక్కిలియిష్టమగుటనుతానును మిక్కిలి-లియిష్టమైనది యెవ్వనికగునో, వాఁడె పరమాత్మచేత వరింపఁబడదగినవాఁడగుచున్నాఁడుగాన, వానిచేతనే పరమాత్మ పొందఁబడఁదగినవాఁడు, అనిచెప్పఁబడినదియగుచున్నది-

శ్లో॥ ఇహి ధ్రువానుస్మృతయో (ఎడతొగనిత-ంపె)ధక్తి శబ్దముచే

తఁజెప్పఁబడుచున్నది- భక్తిశబ్దముఁడపాశనమునకుపర్యాయమేకతా-
కాఁబట్టియె శ్రుతులును స్మృతులును ఇట్లు చెప్పుచున్నవి-

(శ్లో॥౩॥౮) తమేవపిదిత్వాఽతి మృత్యుమేతి (ఆతనినుపాసించి
యెమృత్యువున ఆతిక్రమింపుచున్నాఁడు-)

(పురు॥౧౭) తమేవంపిద్వానమృతఇహభవతి | నాన్యఃపథా ఆయ
నాయవిద్యతే- (ఆతనిని ఇట్లు ఁపాసించువాఁడు మోక్షమున పొం
దినవాఁడు అగుచున్నాఁడు- పొందుటకు మఱియొక్కమాగఁములేదు)

(భ॥గీ॥౧౧॥౫౩॥౫౪) సాహంవేదైర్నతపసానదానేననశేజ్యయా |
శక్యపవం విధోద్రష్టుంజ్యష్టవానసిమాంయథా || భక్త్యాత్వనన్యయా
శక్య అహమేవం విధోజ్ఞాన | జ్ఞాతుంద్రష్టుంచతస్యేన పవేష్టుం
చపరంతప || (నేను, వేదములచేత, నీవునన్న ఎట్లు చూచితివో ఇట్టివిధ
ముకలవాఁడనుగాఁ జూడశక్యుండనుకాను- తపస్సుచేతనునుకాను-దాన
ములనఁగా ఈవిచేతనునుకాను-యజ్ఞముచేతనునుకాను-ఇతరులనుగుటిగ
చినదిగానిభక్తిచేతనుమాత్రముయథాథాముగాఁదెలిసికొనుటకునుచూ
డఁగవచ్చుప) వెళించుటకును శక్యఁడగుమను- ఓశత్రువులనుతపింపఁ
సెడియజ్ఞానుఁడా! నేనిట్టివాఁడను)

భగ॥౮॥౨౨) పురుషస్సపరఃపాథాభక్త్యాభ్యర్చనన్యయా ||
ఓ కుంతీపుత్రుడా! ఆపరమపురుషుఁడు ఇతరులనుగుటిచినదిగాని
భక్తిచేతనుపొందఁదగినవాఁడు-)

౨౧ ఇట్టి యవిద్విన్నగ్గ్రహికి కారణములయజ్ఞా దీక్షవలముల
ని, యజ్ఞాది శ్రుతేశ్వరత్వ (౩॥౪॥౨౬) అనుసూత్రముచేఁజెప్పఁబ
డఁగలదు-

౨౨ వివిదిషన్తి అనుశ్రుతిలో యజ్ఞాదులు వివిదిషపుట్టుటకుని
యేగపటుపఁబడినను, ధ్యానరూపంబును ప్రతిదినమును ఆచరింపఁబ
డుచున్నదియును భ్యాసముచేఁగలుగవలసినయతీశయముకిలదియును
నుగణముగఱుగును అనుసరింపుచున్నదియునగునావేదనమే బ్రహ్మము
నుపొందుటకు సాధగముగాన భావింపుటకు ఆశ్రమకిమలములన్నియు
ను గ్రహికియు, మునుగును ఆచరింపఁబడవలసినవే- సూరకారు

[౨౦]

ఆంధ్రతొలిభాష్యము

(౧॥౧॥౧)

(౪॥౧॥౧౧) ఆప్రయాణాశ్చ తా) పిహి దృష్టమ్ (మరణమువలకును ఉపాసనము అనువర్తింపవలసినదె- దానిలోననఁగా ఉపాసనమారంభించినదిమొదలు మరణమువలకును మధ్యనుండెడికాలములో సుపాసనముకనఁబడుచున్నదిగదా), (౪॥౧॥౧౫) అగ్ని హోత్రము మొదలయినదిఉపాసనము పుట్టుటయ నెడికార్యముకొలకె) అట్లు శ్రుతిలోఁగనఁబడుటవలన, (౩౪॥౩౩॥) సహకారిత్వేనచ (ఉపాసనమునకు సహకారులగుటచేత భక్తునిచేఁగూడ అనుష్ఠింపవలసినవె) ఇత్యాదులయందుఁజెప్పఁగలదు-

౨౩ వాక్యకారుఁడును ధృవానుస్మృతికి వివేకాదులచేత నెపుట్టుటను చెప్పుచున్నాఁడు-

వా॥ తల్లభిర్వివేకవిమోకాభ్యా సక్రియాకల్యాణానవసాదాన ధర్మేభ్యస్సంభవాన్నిర్వచనాచ్చ- (౧వివేకము, ౨విమోకము, ౩ఆభ్యాసము, ౪క్రియ, ౫కల్యాణము, ౬అనవసాదము, ౭అనుధర్మము అనెడివానివలన ఆయుపాసనలభించుటకలుగును- ఉపవస్తి వల్లనును శ్రుతియుండుటవల్లనును)

వివేకాదులస్వరూపమృన్మయాడఁజెప్పుచున్నాఁడు-

వా॥ జాత్యాశ్రయినిమిత్తాదుష్టాదన్నాతాశ్రయశుద్ధిర్వివేకః (జాతిదుష్టములు ఉల్లిమొదలగునవి- ఆశ్రయదుష్టములుచండా లాన్నముమొదలగునవి- నిమిత్తదుష్టములుఎంగిలియన్నముమొదలగునవి- ఇట్టిదికానియన్నమున శరీరమునుపరిశుద్ధముచేసికొనుటవివేకము)

ఇచ్చటనిర్వచనము(శ్రుతి)- ఛా॥ ౩॥ ౨౬॥ ౨) ఆహారశుద్ధా సత్త్వి శుద్ధిః- సత్త్విశుద్ధా ధృవానుస్మృతిః- (ఆహారశుద్ధికలిగినచో నంతఃకరణశుద్ధికలుగును- అంతఃకరణశుద్ధికలిగినచో నవిచ్ఛిన్నస్మృతి అనఁగా సుపాసనముకలుగును) అని.

వా॥ విమోక్షః కామానభివృద్ధః (కామముఅనఁగా రాగము అనఁగా గోరిక- దానియొక్క అభివృద్ధిగము లేకపోవుటవిమోక్షము- అభివృద్ధిగమునఁగా విషయములననుభవించికాని నిలువ లేకపోవుట.)

(ఛా॥ ౩॥ ౧౪॥ ౧॥) శాంత ఉపాసిత (శాంతి కలవాడై అనఁగా రాగద్వేషాదులేనివాడై యుపాసనముచేయవలయును అనినిర్వచ

ప్రకటనము

ఫెలో, అక్టోబర్ 1950, రామబాబు, అను బిరుదులు గల మహారాజు శ్రీవల్లభగంగాధరరావుపంతులుగారిచే ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజకీయములపై శ్రీమ. చృ. క. ర. బి. గ. తప్పిడివిరచితంబగు బ్రహ్మసూత్రభాష్యము తెనుగుచేయబడి దానిలోని ప్రధాన పాదముముద్రింపబడినది.

దానిని హానరెబిల్ శ్రీ రాజాగోడేనారాయణగజపతిరాయనింగారు చిత్తగించి శ్రీ గవద్రామానుజాచార్యవిరచితంబగు శ్రీభాష్యమును గూడ తెనుగు గారచియించవలయునని నెలవిచ్చినందున ఈయాంధ్రప్రదేశ్ భాష్యము రచింపనారంభింపబడినది-

ఇది బ్రహ్మసూత్రంబగును, శ్రీ శ్రీ రాజాగారి నెలపునకారమే ముద్రింపబడుచున్నది-

ఇది నెలగిరి అరవేలులుగల పుస్తకముగా బ్రకటింపబడును-

దీని వందా.

రూపములకు పాస్తే జిహ్వా

౧-౭-౦

గవద్రామానుజమునకు

౨-౧౦-౦

విశాఖపట్టణము

అ. హ. వారలుగారు

శ్రీ పరమహంస శ్రీ నీవాసజగన్నాథస్వామి

అ. హ. వారలుగారు

10796'

